
Tro og tvil

BOKOVERSIKT

Dr.philos. Petter Nafstad skriver i innledningen at David Hume (1711 – 76) hevdet at sikker kunnskap verken gir grunnlag for å bekrefte eller avkrefte eksistensen av Gud.

I *Dialoger om naturlig religion* hevdet Hume at de to største og reneste gledene i menneskelivet er studier og sosialt samvær. I de 12 samtalene deltar Kleantes med sin nøyaktige filosofiske legning, Filos med sin skjødesløse skeptisisme og Demeas med sin stive og ubøyelige ortodoksi. Å lese alt dette krever stor oppmerksomhet, logisk evne og konsentrasjon. Her blir det opp til leserens smak og behag om hun vil gå inn i dette.

I bokens annen del om religionens naturhistorie hevdet Hume at polyteisme eller avgudsdyrkelse nødvendigvis var menneskehetens første og mest opprinnelige religion. Når det inntreffer kritiske hendelser, påkalles ofte gudene. Menneskehetens første religion oppstår i hovedsak på grunn av urolig frykt for fremtidige hendelser.

Den antikke verdens guddommer antas en gang å ha vært mennesker som er blitt guddommeliggjort på grunn av folkenes beundring og hengivelse. Menneskene har antatt at guddommene på samme måte som dem selv ser med tilfredshet på lovprising og smiger.

Polyteister har anerkjent andre nasjoners og sekters guder. Intoleransen til nesten alle religioner som har hevdet Guds enhet har vært slående. Når de kristne teologene har sluttet seg til toleranseprinsippet i religiøse spørsmål, skyldes denne utviklingen sivile myndigheters faste styre.

I samme grad som guddommens overvåkning og autoritet øker, tiltar naturlig nok også menneskenes redsel for ham. De tror at Gud skuer til dypet av deres hjerter.

David Hume oppfattet det ikke slik at moral er basert på noen religiøse antakelser. Den moralske atferden er det som gavner andre mennesker, samfunnet og oss selv. I det store og hele er ingen livsvei så trygg som den avmålte og moderate, med måtehold og besinnelse i alle anliggender.

Boken anbefales alle som er opptatt av erkjennelsesfilosofi, etikk og religion.

ØysteinKaldestad

Publisert: 20. august 2002. Tidsskr Nor Legeforen.

© Tidsskrift for Den norske legeforening 2025. Lastet ned fra tidsskriftet.no 26. desember 2025.